

ЧУРАПЧЫ
УДУУУУН
КАБНАТА

№ 105 (8058) ♦ 1996 съл баздан ыйын 7 күнэ. Суббота, ♦ Сманата—1984 солкубай

(Балабан ыйын 5 күнүнээдн түмүгүндө)

Тың хабарлыстыбатын управленчеге

УЛУУС ДЬААЛТАТЫГАР

—Туох да дыабит иһин, кыстын сии биэр кэлэ, — дииэн ээһитин сабалыыр улуус дьаһалтатын баһылыгынан э.т. А. А. Захаров.

Сарайбининт курдук, бу уһун уннаахтаах көрсөтпө билгисин тирээм тулар кыстынбыт тула барбыта. Афанасий Афанасьевич кылгас илгисинэринин хэниэттэи, тылы боһуруобу тургуораачы тустаах илгисэхэ—улуустаагы, производственной-технической комплектация управлениетын начальнигар Е. В. Пудовка бэрэп.

— Уй-харны бөлжүүрөөн уустук. Бу өссө эбин нэрлүүлөөн наада этэ. Арыснын, дизельнэй уматыгы сийлэа олоробут, Чоход 3 млрд. солк. наада буолуогтаах. Нөһиликтэр билигин отчуоттарыа түһэрэллэрэ түгэстэлиэххэ. — дэбэс начальник.

Отгон тгай хаһаайыстыбатын удирдагчийн ажилтан В. П. Чичагын өгсөөхү хэргийн талаар бичигнэвэр. «Куруук бэйлэг, цурагчлар, кураа-наагыг дэж айдаарагыг эрээр, бэйлэг мээстэдэгт баар. Аны эхлэж кидлэгнэж эгтэххэ, ол эбэтэр хоргоолуу, ото үлүйбүтүн билэгит, хомуурин буу-ортотулар дээр күүтэж хоргоолуу. Дээ, хаһаагыг Уматыг 540 тонна нэлбэтэ», — дэжэ Василий Петра-вич.

— Бюджет, үн харчы бонпурруоһугар эһилэст дьыл биллэһитэһэр эсөө мөлтөх буолуода. — диир улаус баһылыгыт экономикада солбуһааччы С. Р. Елгрова. Кини салгыы эһиликтэргэ хамсыыр үбү харчыны контуруоллуурга этте. Чуолзап, эһиликтэр баһылыктара байэлэриг территорияларыгар бэл

педригинимателлэриттэн булгуччу лицензия, сертификат ирдүүлэлэригэр сүбэлээтэ.

Сүүн ийтгэнэрийлэр кэннлэрттэн, нанидла-
тар байхалыктара уонна байхалыктыр солбууааччы-
лары биир-биир туран, туһааннаах боппуруоска кы-
балчаларын, баар итэжээстэрин көпсөнүлдөр, санаа-
рын үллэстэллэр. Кыстыкка хайдах бэлэмнэх эби-
тэрий? Манна урутаан бири бэлэнтэххин баґара-
бын. Ол бары нэһилнэктергэ уматын суоға буолар.
Билингитэ оқуулалар, дөтөдтэр оттуулуталаан эрл-
лэр эбит. Арай төлөйдөр бу күнэргэ уматык суох
буолан, маһиан оттуна олороллоруун көпсөзгөлэр.
Оттон Хадаар нэһилнэгэр котельнайдарга өрөмүч
сапа ыгытала сатыыр. Мугудайдарга дөтөд уустук
туруктамыт. Манна почтада көчөгэр штатын көрө-
дөрүгэр туруоруустулар. Эмиэ итиннин Мэдъэхситтан
штаттар быһаарылдыахтаахтарыгар, көчөгәрдар олус
кондаларыгар тохтоотулар. Чакырга байанныктар
аварийнай туруутаах эбит. Хата таас чохторо 20 тон-
на баар дива буолла. Ити курдук, таас чох саппаһа
15-20 тонна Сыламга баарын ийтиннээрдилэр.

Уонсайынан ыллахха, улууһ эһилинэлэрэ бары да тэн собуус маһалдалаах буолбуттар. Мунньах түмүгүнэн уураах ыһадыына, Оттон мунньабы салайан чыппыт А. А. Захаров бэйэтэ түмүктүү ыдыгарт эһилинэлэртэ бастаагы учурааһа социальнай объектары, холобур, оскуодалары, десадытары уонна балыһадалары көрөргө болууһуну туһаайда.

Қыстық тұрғын ыдыстағы кімсізетхко, дьо, итис-
тук.

Гузмара ПОТАПОВА,
хайыат бэй. көрр.

Өтөрдөсүттөн бөркө диген билэр кишинин, бааны-найы В. В. Петухову көрсөн хаһаайыстыбатыгар туох сонун үлэлээгин мыйтыкаһабын, Василий Васи-льевич даҕаны, кэтэмсэйдээбөккө кудуһаадын көп-сүнд киин буолла.

— Арым сыраа өгөрө-тута сылдабыт, — дийн күл бүгүн дьярыгыра, сүүрө-көтө сылдар үлэтиттан сабалтыр киини, — Дьиз тас бүрүөһүнүн (обшивкатын) уонна муостатын бетоннааһынын бүтэрдибит. Алы ис үлэлэрин, эмиэ обшивкаланамыахтаах, атын да бытархай өртүн ситэриэхтээхпит. Котельнайын бүтэрбибит уонна өббү үлэлэниэхтээхпит. Арым сырааын тутарбытыгар «Илин Эгэр» экономической сыйдым зонатыттан 30 мөл. солк. сууда ылбыһыт. Онон сүрүн-изон маслобойкатын атымылаан ажалтардыбыт. Аныа улуустарыа үлээн хааччыыр киинтэн 70 мөл. солк. ылан туһанаарга дуогабардаспыһыт. Бүгүн ол нинэ дьизн кыраа сылдабыт.

—Энгийн, баагийнхай халаагчид буюу хайртай. Он-но эбн ити арын сүмдэн бэйгээ мларга хайдах са-нааныг?

Виримата излэгдэ дин. Хайа мунгун наар дьон илинтгйн-атагын кэтигнэхинтий?! Бородууксуяны ба-
йз мнэстэтгэр астыра сеп. Ынах арынтыш астаа-
лынга дотация коруллар-буолбута эмнэ эрэлэ үөс-
кэтэр. Септөөхтүн тэримминийт дин саныбын. Ха-
йа, уонна сүөһүнү эрэ интэр тутах. Дьон атын үлэ-
лээх буолаллара наада. Холобур, билиги «Баба-
лар» Одьулуун нэһилигэр соботох улахан хаһаайыс-
тыба буолабыт, барыта 22 бааһынай түмэр. Бачча
элбэх нийини хамнастымахха наада. Ол дэ, үлэттэн,
тэрээһинтэн, Бастаан утаа мунгутаан нэһиликтэ 25
бааһынай хаһаайыстыбалара бааллара, билигин олох
бэйэтэ сикдэлээн 4-5 хаһаайыстыба эрэ хааллыбыт
Тогото эмнэ биллэр. Хаһаайыстыбалар дьону үлэ-
лээх уонна хамнастаах оигоруохтаахтара. Кыаллыба-
та. Манна эмнэ үчүгэй тэрээһин, салаяаччы наада.
Бу хаалбыт хаһаайыстыбалар салаяаччылара бары
кэриэтэ ааспыт өртүтөр совхоз орто элэно салайар
үлэлэрнэргэр сылдыбыт дьон. Ити эмнэ туту эмэ этэр.

Василий Васильевич хаһайыстыба тэрээһинигэр сөггөрдө сылдьар санаалара, толкуйдара итинник чопчу, Улэһинир иһин биллэбэ. «Бабара» хаһайыстыбатын тэриммитэ аны саас муус устарга лоп курдук 5 сылын туолар. Тэриллэхтэриттэн базаны ойгостуууга, албэх үлэ барбыт, ордук тутууга. Эрдэ сылгы базата, гараж, бадьыбааз туһунттар. «Дьонум хамнас эрэ курдук авасанан ыһаллар. Ити ыйга 300-400 тыһ. солк. Оттон атыныгар басхо үлэһинилэригэр тахсар. Тыа хаһайыстыбата хаһан барыстаах буолбутай?! Үүнүүлээх сыллар диниэт эрээри, оттуургар маастыргар сиил биир ороскуот тахсар», - диир баарынай.

Бийдм Бабадаларыгтар төбөлөөрүнэн 80-ча өтү кэ-
бислэттэр, Ити 110-ча тонна буолуо дьыллар. Би-
лийин Мындааайыга сир анатан дуогабарынан, оу-
сууну саралаабыттар. Онно биир 30-40 тоннаы
эбинэр былааннаахтар. Сүөһү-ас да элбэх. Аңардас
манара 55 эбит, 40-ча сылгылаахтар. Ыанныыттар,
уопсайынан, ынах сүөһү биир сиргэ ичиннээн көрү-
лэр. Сөбүөт алааһыгтар кыстык фермалаахтар. Са-
йыныа эмиэ бу хаһаайыстыба эрэ Диринг Атахха
көспүт. Хортуюжа, турнеп ыһыммыттар эрэри, бы-
ыл хортуюһуйтан, хаһыһаан, малиндэхтэра. Тур-
непстарын күһүмүгүттэн сүөһүгэ сизгэр саралаахтар.

Бийлхт үүхкэ 65 тоннада дуогабардаахтарын, 15 тоннада тизрдибгттер, голорорго эрэллэхттер. Эти 10 тоннада туттарыахтаахтар. Ол да илиилэрин илгэр, Билигин, мэхчирэг ийдарыгар курдук, хүнгн 2 центнер 40 килог үүтү мнэхтэтээби үүт сыагар туттараллар. Күнн мнэхмат, Кырдык, бэйэлэрэ аталларинэн, тэрэшиннэрэ былааран эрдэгэ. Онноо-бор билигин үгүстэр айдаарар «суох» диир уматык-тарын эрдэ 110 бырыһыаннаах табаарынай кредит-тин млан олоороллор эбит. Итинин бары үлэлэрингэр тутулуга, тардылыга суох буолары көрө-билэ, дыһа-на сатымыллара бу хаһаайыстыбада ордук бэллэ. Ту-туугу да кыахтаахтын саваалаабыттар. Мээкэ дьон, согдох бааһынай санаммат дыһалата. Ити Мында-баайыга механизированнай эвеноу киллэрбгттер: 2 трактордаан, КУН уонна прессподборщиктаан.

— Сири сыныарыма, 25 сылга туһанарга дуогабардаһан оһорторбут сибиديятистибэлээхпит. Аны бу киилэни Саха Республикатын Президенин Ыйаарынан хаттаан үйэ-саас туһаныма сага сибидиятистибэ толорторуо этибит, — диир Василий Васильевич.

Вэйята юридической үөрэхтээх киһи итинник олох куннэта туруорар уустук болуоруостарыгар, киллэрэр уратыларыгар олус сэргэхтик сыһыаннаһара, сонун ойу-саанааны угара барыга көстөр-биллэр. Ол да киһи буолуо, «бабадалар» бүгүн ииники туттан көссөр-сэһэргинир үлэлэхтэр, ситиһилэрдэхтэр. Ону итэ-байдаххит буолуо.

С. СМЕРНИКОВА.

